

GÖMÖR-KISHONT

VÁRMEGYEI KÖZLÖNY.

Társadalmi, megyei és községi érdekeket képviselő hetilap. — A Gömörvármegyei községi- és körjegyző-egylet hivatalos lapja.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Tompá Mihály-utca 10. sz.

Ide intézendő a lap szellemi részét érdeklő minden közlemény és levelezés; továbbá előfizetések, hirdetés, nyilttér és egyéb felszólalás.

Telefon-szám: 52.

Telefon-szám: 52.

Felelős szerkesztő:

GÁL ISTVÁN.

Kiadó laptulajdonos:

ID. RÁBELY MIKLÓS.

Az előfizetés díja:

Egész évre . . . 10 korona. Félévre . . . 5 korona.
Vármegyei körjegyzőknek, tanítóknak és községi előjáróságoknak egész évre 8 korona.
Egyes szám ára: 20 fillér.

A hirdetés díja:

Egy háromhasábos petsor térfogata 20 fillér.
Nyilttér sora 50 fillér.

A szerkesztőség kéziratot nem ad vissza, bélyegtelen levelet nem fogad el. — Vidéki levelezőink kéretnek, hogy közleményeiket péntek délig megküldeni sziveskedjenek.
A kiadóhivatal hirdetést és nyilttéri közleményt csak szombat délelőtti 10 óráig fogad el.

Az erdélyiekért

megmozdult Gömör is s hétről-hétre számot adhatunk arról, hogy kik azok, akik kötelességüknek ismerik anyagi erejüknek támogatását nyújtani azok felé, kik a magyarság martirjaiként szétszóródtak az egész országban. . .

A menekülőknek egy része Gömörben is eljutott s immár nyugalmas helyen folytathatja zaklatott életét. Kisebb hullámozás még mindig jelentkezik; elkésett vándorok vagy az alkalmasabb tartózkodó helyre menők még mozgalomban tartják a nyilvánosságot, ez minden nagyobb helyváltoztatásnál így szokott lenni a természetben és az emberi életben. De nagyobbára helyreállott bizonyos rend és megnyugvás a szerencsétlen seregben, a melynek el kellett hagynia otthonát. A katasztrófával egyméretű riadalmat éppen ez a rögtönösség okozta. Elképzelni valami békés polgári fészekben ülve, bizony lehetetlen teljes képében azt a meg-rázó ijedelmet, öntudatlanságig fajult kétségbeesést, a mely megszállja azt az embert, a kit azzal a riasztással üznek ki otthonából, hogy vérengző rablóhad tört a határba, talán perczek múlva rátör a házára, hogy ne csak kifossa, hanem föl is konczolja családjával egyetemben. Nem kellett nagyon kiszínezni ennek rémitő értelmét Erdélyben, a hol az öregek eleget beszéltek az 1849-iki rémnapokról, vértüredőkről, lángsirokról.

Ez a félelem természetesen, megzavarta a közvetlen veszedelemtől távol állók fejét is. A hirtelen áradattá dagadt menekülés halomra döntött minden olyan intézkedést, a melyet normálisan lebonyolódó állapothoz mértek; nem volt sem elég szállító alkalmatosság, sem elég táplálék a földönfutók részére, a mi még növelte a zavart és a szenvedést. Az éhségtől és félelemtől gyötört ember lelke a hallucinációknak is áldozata lett, rémesebbnél rémesebb hódítások kísérték őket Magyarországon. Csodálatosképen a nemes szándéku erdélyi püspök sem tudta mérlegelni a kínos napok benyomása alatt, hogy minő végzetes következményei lehetnek a hiszékenységeknek. Az ezrekre menő gyermek halála, a miből az ijedősebb vagy gyöngébb kritikájú agyak egyenesen ugyanannyi gyilkosságot szedtek mesébe, szerencsére a

tulontul izgatott fantázia szüleménye volt.

Miután azonban a menekülés legnagyobb kalamitásain immár tul estek szerencsétlen embertársaink, a hivatalos eljárással karöltve működő társadalmi akció is eredményesebben és higgadtabban gondoskodhatik az igazi reális feladatról, a

menekültek ideiglenes megélhetéséről, részint segély, részint munkanyújtás útján. Amennyiben csak kivihető, legméltóbb és legezészerűbb segítés a munkanyújtás s ebben a tekintetben alispánunk komoly szavu felhívása méltó keret a társadalom segítő tevékenységéhez.

Séta a gömöri háborus kihágások között.

Nemrégben egy német vicclap úgy karrikaturázta ki a háborus közigazgatást, hogy rajzolt egy pápaszemes tudóst, aki minden ambíciójával a on volt, hogy a háborus rendeletek paragrafusait megeméssze s a végén szemléltető módon mutatta be, mint robbant szét ezen ritka ambíciójú ember véges agya s mint repültek ki meghasadt fejéből a kaeskarings, sok paragrafusok. . .

Aki figyelemmel kíséri a háborus közélet rendelkezéseit, az semmi bizarr dolgot nem talál ezen viccenek szánt képen, mert tény az, hogy a háboru körülményei között élő kormányzatok soha annyi rendeletet nem adtak ki, mint most, amikor minden elképzelhető dolognak a közforgalomban való szereplését a rendeletek regulái közé kell szorítani.

Természetes dolog, hogy amilyen nehéz ezen rendelkezések utvesztőjében a tiszta és széles látókört megszerezni, éppen olyan nehéz a paragrafusok parancsoló szavait hünen betartani s kitünő témául ajánlhatnánk a vicclapok rajzolóinak azt a végletekig becsületes és törvénytisztelő embert, aki minden egyes rendelkezést a hajszálig menő pontossággal igyekezett betartani s aki ennek következtében csendes étlenségben elhunyt.

Egyszóval sok a nem szabad és tiltott cselekmény s így sok a kihágás is a rend világában, ami egészen természetes és minden magasabb jogi nézőpont nélkül megérthető jelenség.

A háboru óta elkövetett kihágási cselekménye nagy része a háborus helyzettel van összefüggésben s a közönségünk érettségét dicséri az a körülmény, hogy a háboru éveiben a kihágások száma feltünő emelkedést nem mutat s a normális átlagon felül nem emelkedett. Érdekes világ nyílik meg az ember szeméi előtt, ha belenéz azokba a szürkének látszó aktákba, amelyek feljelentésekből, idézésekből, jegyzőkönyvekből, ítéletekből és fellebbezésekből nőnek néha hatalmas csomókra.

Az emberi gyengeség s az emberi apró bűnök halmazatai ezek az akták, amelyeket kiemelünk a rideg szürkeségükből s a riporter kegyetlen, de ez alkalommal diszkrét s a neveteket elhallgató — tollával megrajzoljuk egyik-másik gömöri kihágás igaz képét:

A feledi járásban történt még az 1915. év őszén, hogy egy gazda a maximális áron felül adott el buzát négy feledi és egy tiszolczi lakosnak. A hatóság erélyes eljárást indított s mivel beigazolást nyert az a körülmény, hogy úgy az eladó, mint a vevők tudatosan hágták tul a megállapított legmagasabb árat, az eladót

15 napi elzárásra és 100 korona pénzbüntetésre, a vevőket 10 napi elzárásra és 100 korona pénzbüntetésre ítélte a feledi főszolgabíró.

A „marasztalt terhelték” természetesen felebezték s az alispán újból megvizsgálva az ügyet 3—3 napi elzárás büntetésre és 100—100 korona pénzbüntetésre szállította le a büntetést.

Ezt az ítéletet a miniszter is jóváhagyta s így a kihágók megkapták megérdemelt büntetésüket.

Ez a másik kihágás Rozsnyón történt. Egy falusi paraszt ember bevitt Rozsnyóra egy koci vegyes tűzifát és ezt a rendkívül becses jószágot, amely hatósági megbecslés szerint mástél méter sem volt, 24 koronáért kínálta a megszorult embereknek.

Az élelmes rozsnyói rendőrség lecsipte az árdrágító falusit és az 5 napi elzárás büntetésen és 100 korona pénzbírságon kívül a szekér fáját is elkobozta.

A harmadik kihágási ügynek sok szereplője van s ezeknek egyrésze Szádalmás abauji faluban, más részük Rozsnyón lakik.

A mult év őszén abba a kellemetlen helyzetbe kerültek a rozsnyói sertést hizlaló polgárok, hogy sem árpát, sem kukoriczát venni nem tudtak s így a kétségbeesés vett erőt rajtuk arra gondolva, hogy mi lesz a drága pénzen vett malaczaikkal.

Megtudták azt, hogy nyolcz szádalmási gazdának eldugott tengerije van s így kiküldték egy megbízottjukat Szádalmásra, ahol az össze is vásárolt tekintélyes kukoriczamennyiséget és pedig köblét 38 koronáért, tehát a maximális árnak majdnem a kétszereséért, mert akkor csak 26 korona 50 fillér volt egy métermázsa tengerinek a megállapított ára.

A szádalmásiak jó vásárja tudomására jutott a rozsnyói rendőrkapitánynak, aki az eljárást megindította s ennek során az eladókat azért, mert a maximális árat túllépték, 5—5 napi elzárásra és 300—300 korona pénzbüntetésre, azért pedig, mert gazdasági feleslegüket eltitkolták és be nem jelentették, ismét 5—5 napi elzárásra és 300—300 korona pénzbüntetésre, összesen tehát 10—10 napi elzárásra és 600 korona pénzbüntetésre ítélte.

A vevőknek kényszerhelyzetét méltányolta a humánus rendőrkapitány s ezeket 10—10 koronára büntette s ezen büntetést a büntető novella alkalmazásával felfüggesztette.

Igy alkalmazza a hivatalos eljárásban közigazgatásunk a humanitást s a megértést s így idomítja a rideg rendelkezéseket a mindennapi élet sokféle motívumu cselekedeteihez.

A gömöri háborus kihágások kaleidoszkóp-jából ezek csak kikapott esetek voltak, máskor talán többet és hasonló jellegzeteseket keres elő ebbe a rovatba a gömöri életet író toll.

Világháboru.

A lefolyt hét jól kezdődött reánk nézve. Ott, a hol legérzékenyebbek vagyunk, az erdélyi harcztéren nagy sikereket értek el seregeink.

Nagyszeben táján már régebben harcban állottak az ellenséggel és feltűnő volt, hogy többször is győztes harcokról érkezett jelentés: mégsem nyomultunk előre. Most azután megjött a magyarázat. Mig Nagyszeben mellett egyik seregünk harcolt a románokkal, az alatt egy bajor csapat kerülő uton a Vöröstoronyi szorosba hatolt és elvágta az ellenségnek visszavonulási útját. A románok még segíthettek volna a bajon, ha idejében észreveszik. De mire ellenintézkedésekbe kezdtek, akkorra szövetséges seregeink elől-hátul megtámadták őket s a megszorított román seregből a Fogarasi hegyekre menekült, — a ki tudott. Sokan elestek, vagy 3000 fogságba került, 300 municziós vagon, 200 podgyázkocsi, 10 lokomotív, sok hadiszer és több ágyú került seregeink kezébe. Hogy sok foglyot nem ejtettek, arra talán azt a magyarazatot adhatjuk, hogy seregeink nagyon el voltak keseredve a miatt, hogy az álnok és gyáva ellenség legyilkolta a mi sebesültjeinket; ezért aztán megtorlásul bizonyára igen sokat leöltek a mieink is a futó ellenségből.

Az ellenség megpróbálta kijavítani saját rossz helyzetét azáltal, hogy Erdély keleti oldalán fokozott erővel támadott, de csak annyit tudott elérni, hogy ott álló előcsapataink a Küküllő völgyébe vonultak vissza és Székelykeresztúr várost feladtuk.

Most tehát Erdély déli része jóformán megtisztult a románoktól, csak Petrozsény mellett áll egy sereg, de a mieink ott is nyomják őket. Most már Fogaras felé is közelednek seregeink, azután Orsova táján is visszaszorították a románokat. Legújabb jelentés szerint Fogarast visszafoglaltuk.

A keleti részekben még erős az ellenség, de majd rákerül a sor azokra is. Különbösen ott is harcognak a Küküllőnél és a Görgényi havasokban.

Románia területén is folyik a harc a Dobrudzsában, a hol a német, bolgár, török seregek jobb szárnyát szeretné az ellenség visszaszorítani, de azok keményen tartják állásaikat.

Egy román csapat pedig ezalatt Rahovónál pontonhidakon átkelt a Dunán Bulgáriába. De a mi monitoraink, a melyek egy román kikötőt bombáztak és kiszabadították ottlevő hajóinkat; azután odamentek és a hidat elpusztították a románok mögött, egy bolgár sereg pedig megfutamtotta őket.

A német-bolgár seregek keményebb dolga akadt Macedóniában is, a hol francziák, angolok és szerbek támadják. A Kajmakcsalan hegyet Monasztirtól délre el is foglalta az ellenség, de a vonalat nem törte át, mert hátrább új erős állást foglalt a bolgár sereg. A Struma folyónál meg az angolokkal vivnak kemény csatákat.

Az orosz front egyes helyein új offenzíva kezdődött, különösen Volhyniában és Galicziában Brody táján. Rettenetes sokszoros tömegtámadásokba fogott az ellenség, de semmit sem tudott előre haladni, hanem legkiválóbb csapatait, gárda hadtesteit iszonyuan megtizedelték Szvinjneby tájékán.

A Kárpátokban alább hagytak az orosz támadások. Békét hagynak az északi német frontnak is Rigától a mocsarak vidékéig.

Az olasz harcztéren már a nyolcadik Isonzó csatáról beszélnek, a mely iszonyu tüzéségi előkészítéssel indult meg, de sem a Karszt vidékén, sem máshol nem birt az ellenség tért nyerni, visszaverték támadásait.

Rettentő harcok folytak az angol-francia fronton is, ahol az ellenség ért is el a mult hetekben kisebb sikereket, hetenként előhaladt 1—2—3 kilométeres frontokon, de igen nagy municzió pazarlással és rettentő véráldozatok árán. Ujabbban azonban a német tüzéséget annyira erősítették, hogy az ellenség támadásait csirájukban is el tudja fojtani és többször visszaszereznek egyes elfoglalt árokrészeket.

A Zeppelinek sűrűn kirándulnak Londonba és Anglia más részeire és ott pusztításokat tesznek. Járnak Bukarest fölé is és más román városokba.

A tengeralattjárók is munkában vannak s pusztítják az ellenség hajóit.

A török frontokról igen kevés hír jön mostanában, inkább csak előcsatározások folynak.

De Európa ugyancsak erősen ég a háboru szörnyű lángjaiban.

Adakozzunk a Gömörben lévő erdélyi menekültek segélyezésére!

Készítsünk szalma felső-czipőket.

(Az alispán felhívása a vármegye közönségéhez.)

Lukács Géza alispán az alábbi felhívást bocsájította ki, melyet nagyfontosságára való tekintettel közlünk:

„A kassai cs. és kir. katonai parancsnokságnak hozzám a hadügyminiszteriumnak rendelete alapján intézett megkeresése folytán azon felhívással fordulok a vármegye közönségéhez, hogy harcban lévő vitéz katonáink érdekében szalma felső-czipő előállításával foglalkozni s azt a hadvezetőség részére felajánlani sziveskedjék.

Minta szalma felső-czipő megküldése iránt egyes intézetek, testületek, hatóságok, községek, városok, magánczégek a kassai cs. és kir. hadifogoly megfigyelő állomáshoz (Herz népfőlkelő hadnagy) forduljanak, honnan az rendelésre fog bocsátatni.

A mintának csupán a betartandó alakra kell mérvadóknak lenni, magának a szalmafontatnak, valamint a fonatok kötözésének nagyon feszesnek kell lennie, hogy a kész czipő tartós szövédéket képezzen, mely a katona lábát szél és fagy ellen teljesen megvédi.

A szalma felső-czipő előállításához lehetőleg kézi cséplővel cséplést zsupos szalmát, bizonyos gyakorlat után azonban géppel cséplést szalmát kell, illetve lehet használni.

Egy pár szalma felső-czipő előállításához 120—140 kg. szalma szükséges, különösen arra kell ügyelni, hogy a szalma száraz legyen.

Spárga, fa és drótot az előállítónak kell kézi bevásárlás útján beszereznie, egy pár ily czipőhöz a spárga — vastagságához képest — 4—5 dkg. spárga szükséges.

Egy pár szalma felső-czipőért — beleértve

az anyagok árát is — 4 korona állapítottat meg.

A szalmából készült felső czipőhöz hasonlóan azokat nádból és fagyapótból is lehet készíteni.

Tájékoztató végett közlöm, hogy az előállítási helyek minden hónap 14 ik, illetve utolsó napján közlik a kassai katonai parancsnoksággal az elkészített czipők számát, a mely bejelentésre a parancsnokság közölni fogja, hogy a kész felső-czipők hová küldendők és intézkedni fog azoknak megfizetése iránt.

A hadvezetőség nagy súlyt helyez ezen felső czipők elkészítésére s hogy ezen fontos híd ellen védőcikk f. évi november hó közepéig lehetőleg tömegesen állíttassék elő, miért is ezen mozgalom felkarolását vármegyéim hatóságainak, közönségének, főleg pedig intézetek, testületek, magánczégek figyelmébe ismételtlen ajánlom.

Esküdtszéki tárgyalás.

Folyó hó 2 án és 3 án tárgyalta az esküdt-bíróság a szándékos emberölés büntetével vádolt Bettler Géza bűnyűjét Cseh István kir. ítélőtáblai bíró elnöklété alatt, Kún Aladár kir. törvényszéki bíró, Smál Gyula kir. járásbíró és Gyürky István kir. törvényszéki jegyző részvétele mellett.

A vádhatóságot Lehoczky Márton kir. ügyész képviselte, a védelmet dr. Weinberger Rezső ügyvéd látta el.

Az esküdtszék a következően alakult meg: Rendes esküdttek: Eperjessy József, Nagy Sámuel, Lendvay Pál, Simon Mihály, Varga Lajos, Müller Vilmos, idb. Lévy András, Weiner Sámuel, Reinitz Zsigmond, Andrik János, dr. Stomp Ignác, Liszauer Samu.

Pótesküdttek: Hudiczius Ferencz és Cseh János.

Bettler Géza feledi kir. járásbíróági irnok 1916. augusztus 7-én Péterfala községbe ment többrendbeli végrehajtás foganatosítása végett. A végrehajtót sehol sem látják szívesen és ebben Péterfalva sem marad el más községek mellett. — Már az első végrehajtást szenvedő Köböl János oly kihívó magatartást tanusított Bettler Gézával szemben, hogy ez reszketett az izgatottságtól. Innen Pelle Ignácshoz indult és utja a Pelle István portája mellett vezetett, a hol a Pelle István komondor kutyája dühös ugatással rohanta meg. — A gyenge idegzetű Bettler Géza, aki különben is nagyon fel volt már izgatva az előző végrehajtásnál történt inzultus miatt, elővette revolverét és a kutyára fogta, mikor is Pelle István a gazdasági udvarból rá kiáltott: „Ne löjje meg azt a kutyát, mert én azért adót fizetek!” Ebből egy kis szóváltás keletkezett, Bettler magyarázgatta, hogy a kutya ellen valami módon védekezni kell, ki volna felelős, ha megharapná, miközben egészen közel értek egymáshoz s a Bettler kezében levő felhuzott revolver elsült, a golyó Pelle István gyomrába ment, aki másnap sebébe belehalt.

A vizsgálat alatt és az esküdtszéki tárgyaláson is nyílt kérdés maradt, hogy szándékos volt-e a lövés vagy véletlen?

Bettler az első pillanattól mindig azt állította, hogy a revolver véletlenül sült el, mikor azt elakarta tenni.

A tanuk között az elhalt Pelle Istvánnak özvegye, nővére és sógornője is szerepelt, akik azt vallották, hogy Bettler Géza a lövés előtt közvetlenül Pelle Istvánt a lelövésével meg is fenyegette. Ezt a körülményt azonban megczáfolta a szintén jelen volt Illés Sándor községi kisbíró.

A tanuk után a szakértőket hallgatta ki a bíróság és pedig Korent Vilmos helybeli puska-művest mint fegyverszakértőt s a bonczolást és a vádolt elmeállapotának megfigyelését végzett dr. Zehery István törvényszéki orvost és dr. Fuchs Izsó kórházi alorvost.

A fegyverszakértő érdekes véleményében bemutatta a bíróság előtt, hogy a revolver oly módon elsülhetett, amint azt Bettler Géza állította, ezt a körülményt támogatta az orvosszakértők véleménye is.

A bizonyítás befejezése után a perbeszédet következtek.

Lehoczky Márton kir. ügyész a tényállás ismertetése és a tárgyaláson felmerült fontosabb

adatok felsorolása után kiemelte mindazokat a körülményeket, melyek a lövés szándékos voltának feltevését engedik meg és viszont, amelyek a véletlen lövés mellett látszanak szólani s beszédét azzal fejezte be, hogy ítéljenek az esküdtek legjobb belátásuk és lelkiismeretük szerint.

Ezután dr. *Weinberger* Rezső védő mondotta el védbeszédét. Minden körülményt behatóan kimerített, ami a lövés véletlen voltát bizonyította és hangsúlyozta Bettlernek az orvosok által is igazolt gyenge idegzetét, a lakosság és különösen a végrehajtott Köböl János magatartása miatt előállott izgatottságát, amit az ebédnél fogyasztott ital hatása is fokozott és hangsúlyozta, hogy ebben az esetben Bettler Géának az akarat elhatározási képessége egészen az öntudatlanságig korlátozva volt.

Cseh István elnöki fejtegetései után az esküdtek meghozták verdiktjüket, amely szerint Bettler Géza nem szándékosan lőtt, csak gondatlanul bánt a fegyverrel, de a lövés pillanatában öntudatlan állapotban volt.

A verdikt eredményeként a bíróság felmentő ítéletet hozott.

Az ítélet ellen a kir. ügyész csak az öntudatlan állapot megállapítása miatt jelentett be felebbezést.

A tárgyalás 3 án este 8 órakor véget ért.

Az erdélyi menekültek mindnyájunkért szenvedtek! Ne hagyjuk el őket!

Olvasóinkhoz. Tisztelettel felkérjük lapunk mindazon olvasóit, kik még az előfizetést meg nem újították, avagy hátralékaikat ki nem egyenlítették, hogy úgy az előfizetést megújítani, mint a hátralékos előfizetést kiegyenlíteni szíveskedjenek.

Előfizetési árak:

Egész évre 10 korona. — Fél évre 5 korona.

Jegyzőknek, tanítóknak és községeknek

Egész évre 8 korona. — Fél évre 4 korona.

a „GÖMÖR-KISHONT” kiadóhivatala.

Hirek és vegyesek.

Forgácsok

nagyra lehettek ma és büszke tudattal nézhetek lejebb, ahol most nem játszi hangulat következik, de a közönség tolla ir rólatok simogató szeretettel.

*

Mióta bujdosít játszanak az élelmiszerek s türelemjátékokat eszelnek ki a kereskedők a jámbor türelmű közönség számára, azóta megszokott jelenség, hogy a kirakatokban fehér czédulák lógnak s ezeken a megszokott butorozott szobák hirdetése helyett ilyesfélék vannak görbe sorokban felírva: „Cukor nincs. A cigaretta elfogyott. Petroleum nincsen stb.” ...

Mindenesetre figyelemre és előzékenységre mutat a kereskedők ezen szokása s természetesen, hogy ezért a közönséggel szemben tanúsított előzékeny magatartás jutalmazására alapítandó érdemkeresztet valamennyien meg fogják kapni.

A figyelem tehát elsőrendű s nincs igaza annak, aki azt a mesét kitalálta, hogy egy kereskedő nemrégén azt álmodta, hogy a petroleum ára emelkedni fog s erre az üres hordók tömkelegébe diszkrétén elbujtatott egy pár teli hordócskát és kiírta a kirakatba: „A petroleum elfogyott.”

*

Egy dodonai jóskézű kereskedőről hallottam mesélni.

Állítólag cukrot kértek tőle s ő hallhatóan bugó hangon kijelentette, hogy a cukor, az nincs... az kifogyott... azt nem lehet kapni stb... stb... (Es ha kap is nagy könyörgésre 1/4 kilo cukrot, akkor 90 fillér értékben kávét kell vásárolni. — Szédő.)

A vevő nem elégedett meg ezzel a mosakodással és erősebb bizonyítékokat kért.

A kereskedő erre így válaszolt:

„Ne legyen nyugalom odalent, ha van czukrom” ...

Azok szerint, akik ennek a mondásnak a veséjébe látnak, a ravaszság ott lakozik, hogy bárhová is tesszük a vesszőt, akár a „nyugalom” után, akár az „odalent” után — a cukor mindég a padláson lesz elrejtve.

*

A táviratok ára az esti órákban a háromszorososa lett a rendesnek.

Egyik rimaszombati állami tisztviselő ennek a hírnék nagyon megörült, mert reményli, hogy a kormány ezen rendszert minden vonalon érvényesíteni fogja s a rendes hivatalos órákon túli munkát háromszorosán fogja díjazni.

És még csodálkozott azon, hogy akadtak, akik kimosolyogták!

*

Egy tépett, kifáradt arcú katonával találkoztam tegnap.

— Honnan? ... Melyik frontról? ... kérdeztem sablonosan ...

— Nem voltam én még fronton kérem — mondotta — csak egy ajánlott levelet adtam fel a rimaszombati postahivatalnál.

Aki nem tudja, hogy hol itt a vice, az próbáljon feladni egy ajánlott levelet! *Glin.*

Forgács a „forgácsok”-ról.

Igen tisztelt Szerkesztő ur! Hamiskás, pajzán kis jószágok ezek a „forgácsok”. A legöregebb néptölkélok korát is megszégyenítő „Gömör-Kishont”-nak legifjabb, legszellemesebb s legkedveltebb gyermekesei.

Alakjuk, hangjuk, ruhájuk folyton új meg új! Szinte annyifélék, mint a levél a fán: testvérek és még sem egyformák.

Gyakran puhák, finoman lágyak, mint a fagyapot, mint a gyalu-patyolat; máskor érdebbek, kemények, mint a somta-vessző.

Van, aki sötéten fekete, mint az ében; a másik: ártatlanul fehér, mint a habos-köris.

Emez gyöngéden, lányosan illatos, mint a csipke-rózsa, mint a palisszander, amaz már kesernyés, sőt fanyar, mint a meggyfa-pipaszár.

Némelyik szálkás, göresős, gyalulatlan; a másik meg „kigyó-símára” kigyulult.

Legtöbbje élénken sziporkázó lánggal lobban el: alig is marad utána füst, hamu, perje; de néha akad egy-egy, aki füstöl, sustorog, fojt, mint a vizenyős, nyersfa.

Szóval: színök — szaguk; tűzük — szikrájuk és ízük is más és más. Mintha az alkalomnyújtotta anyag különfélesége mellett a forgácsoló *ácsok* műzslésének, egyéni kedvének is volna része ebben a sokféleségben?!

De annyi szent igaz, a felénk vigyorgó husztalan és zsirtalan és sóttalan sovány-napok szaporodásánál is bizonyosabb! hogy e forgácsok a „Gömör-Kishont” olvasóinak mohó gyorsan és méltán megkedvelt vasárnapi reggeli (a boldog szombatiaknak stilszerűen már szombat esti!) eseményei lettek!

Csak egyre kérem a Szerkesztő urat szeretettel, baráti őszinteséggel: a háborus „minél-többettermelés” divatja el ne kapassa, annak kor- és kórszerű láza ki ne rázza! Hanem:

„Mentül művészibb az — ács;

Antul jobb lesz a — forgács!”

Ez legyen a mi hadi „forgács nótánk”.

Szálem alejkum.

*

A király nevenapja. Dicsőségesen uralkodó királyunk nevenapja alkalmából október 4 én városunk középületeire a nemzetiszínű zászlót kitűzték s a róm. kath. templomban *Széman* Endre pápai prelátnak ünnepi misét tartott, melyen az összes polgári hatóságok vezetői és tisztviselői és a katonai tisztikar tagjai küldöttségileg jelentek meg. A mise alatt a 80 ik gyalogezred zenekara játszott. — Az iskolákban e napon szünetelt a tanítás.

Október 6. Az aradi vértanúk halálának évfordulója alkalmából a városházán a régi szokáshoz híven a gyászlobogót kitűzték s az iskolákban e nap történelmi nevezetességét a növendékeknek ismertették a tanárok és tanítók.

A hosszú nap. A zsidók legnagyobb ünnepe: az egész napi böjttel járó engesztelési ünnep (jomkipur) folyó hó 7-én volt, s az ima-

házat és a három pótimaházat egészen megtöltötték az ájtatos hívek. Az ünnep előestéjén pénteken *Singer* Rezső főrabbi szépen átgondolt magyar beszédet intézett az ájtatos hívőkhez.

Személyi hírek. *Kubinyi* Géza főispán az elmúlt hét csütörtökjét és péntekjét Rimaszombatban töltötte. Hétfőn ismét itt lesz s részt vesz a közigazgatási bizottsági és állandó választmányi ülésen.

Lukács Géza alispán a múlt héten több napot vidéken töltött hivatalos ügyben.

Eskütétel. A cs. és kir. 80. gyalogezred menetzászlóalja a hivatalos eskü letétele után f. hó 4 én este 8 óra tájban a zeneker harsogó indulójának hangjai mellett végigvonult a városra a vasut felé.

Evangélikus zsinat. Az ág. hitv. ev. egyház e hó 4 én Budapesten zsinatot tartott, a mely rövid ülésezések után elnapolta magát. A zsinaton s az azt megelőző október 3 iki értekezleten *Szentiványi* Árpád ker. felügyelő s a gömöri egyházmegye részéről *Terray* Gyula údv. tanácsos főesperes, *Hevessy* Bertalan és *Bartholomaeidesz* László, — a kishonti esperesség részéről csetneki *Gyürky* Pál főesperes és *Medveczky* Sándor egyházmegyei felügyelő vettek részt.

Kinevezés. A hivatalos lap szerdai száma közli, hogy a király a cs. és kir. Ház és külügyek cs. és kir. miniszterének előterjesztésére folyó évi szeptember hó 11-én kelt legfelső elhatározásával márkus és batizfalvi *Máriássy* Zoltán jogtudor, konzuli attaché *alkonzullá* kinevezte. *Máriássy* Zoltán a vármegyei árvaszék elnökének kiváló képzettségű fia, jelenleg *Szmirnában* teljesít szolgálatot s ugyanott volt másfél évig attaché.

Vörös kereszt kinevezés. Ferencz Salvátor főherczeg dr. gróf *Haller* József országgyűlési képviselőt főmegbízott helyett — aki özv. *Hámos* Aladárné szül. báró *Vay* Mária riska uriaszonnnyal közeli rokonságban van — vörös kereszt főmegbízottá nevezte ki s a Románia ellen működő hadseregpáncsnokszághoz osztották be.

A kassai Kazinczy-kör folyó hó 2-án tartotta választmányi ülését s ezen a Kassa város irodalmi működését kifejtő férfiak közül a nálunk is közismert dr. *Kálniczky* Gézát és dr. *Osváth* Gyulát a rendes tagok sorába beválasztották.

Kultuszminiszteri köszönet. A m. kir. vallás és közoktatásügyi miniszter köszönetét fejezte ki gr. *Serényi* Béla v. b. t. t. országgyűlési képviselő putnoki földbirtokosnak azért, hogy a putnoki áll. el. népiskola napközi otthona részére 700 kor. és a szegénysorsu növendékek téli ruházására 340 koronás alapítványt tett.

Katonai előléptetés. Dr. *Baksay* Dezső nyug. vármegyei alügyész, takarékpénztári ügyész, ki az I. honvédhuszárezrednél tesz népfőlkelő szolgálatot s mint szakaszvezető ment ki a harcztérre, hol — mint értesülünk — csakhamar zászlóssá lett előléptetve.

Signum laudis egy gömöri szolgabírónak. *Maurer* Oszkár, a rozsnói járás tb. főszolgabírája, népfőlkelő huszártábornagy az ellenséggel szemben tanusított vitéz magatartásáért legfelsőbb elismerésben részesült.

Gróf Andrássy Géza adománya. Gróf *Andrássy* Géza, a rozsnói kerület országgyűlési képviselője, alezredes, *Markó* Miklós hírlapíró utján 500 koronát juttatott a főispán kezeihez azon czélzattal, hogy az a besztercebányai 16 os honvédek részére összegyűjtendő s a vármegye főispánja és alispánja által tervbe vett látogatáskor kiosztandó szeretetadományok vásárlására fordíttassék.

Katonai kinevezés. A 16 ik honvédgyalogezrednél hadnagygyá lettek előléptetve következő tisztjelöltek: *Gyurkovics* Lajos, *Rozner* Lajos, *Zsigmond* József, *Dobay* Zoltán, *Schönk* Gusztáv, *Lanzer* Samu, *Stollmann* Jenő, *Taub* Rezső. — Aktiváltattak: *Litkey* László és *Hazlinszky* László 16 ik honvédgyalogezredbeli tart. tisztjelöltek mint hadnagyok.

Postai előléptetések. A kereskedelmi miniszter posta- és táviradaellenőrré nevezte ki a rozsnói származású *Bránszky* Vilmos posta-

és távirtdai segédellenőrt. — A posta- és távirtda-igazgató pedig I. oszt. posta- és távirtdakezelő-nővé léptette elő az itteni hivatalnál *Herczog Jolán* II. oszt. posta- és távirtdakezelőnőt.

Postai áthelyezés. *Sulán* Piroska posta- és távirtdacsoportvezető áthelyeztetett Kassáról a roznói posta- és távirtdahivatalhoz. *Ujházy Berta* helybeli posta és távirtdakezelő és *Braun Szilárd* miskolci posta- és távirtdatiszt pedig kölcsönösen áthelyeztetettek.

Katonai kitüntetések. A hivatalos lapban olvassuk a következő katonai kitüntéseket: A hadiékítményes 3. oszt. katonai érdem keresztet kapták vitéz magatartásukért: *Tattay István* nyug. ezredes, a besztercebányai 16 ik honvédgyalozred volt parancsnoka, *Midló Antal* 16 ik honvédgyalozredbeli tart. hadnagy és *Navratil József* 25-ik gyalozredbeli tart. hadnagy.

Vitéz magatartásukért signum laudissal lettek kitüntetve: *Hazai Gyula*, a 33. népfőlkeli gyalozrednél beosztott 16 ik honvédgyalozredbeli százados, *Agoston István* 16 ik honvédgyalozredbeli hadnagy, *Auer Mihály* 25. gyalozredbeli főhadnagy, *Niklasz Arthur* 25. gyalozredbeli tart. hadnagy.

Ezüst signum laudissal tüntettetett ki *Kódas Jenő* 16. honvédgyalozredbeli tart. hadnagy.

A harcztérre! Gróf *Andrássy Géza* országgyűlési képviselő és gróf *Andrássy Manó* főrend, akik a képviselő, illetve főrendiház ülésére szabadsággalva lettek, a tárgyalások betejtével az elmúlt héten a harcztérre visszamentek.

Jótevény gyáros. *Schlesinger Mór* roznói rum- és likőr gyáros 1000 koronát adományozott a *Kubinyi Géza* főispán elnöksége alatt működő Gömörvármegyei Fehér Kereszt Egyesület céljaira. Az egyesület elnöksége ez uton is hálás köszönettel nyugtazza a jótevény és nemes szívre valló adományt.

Kitüntetett 16-os honvédek. Az ellenség előtt tanusított vitéz magatartásukért a 16 ik honv. gyalozredben a következők kaptak kitüntetést: az 1. osztályu ezüst vitézségi érmet újlag *Kristóf Lajos* tiszthelyettes, az 1. oszt. vitézségi érmet: *Chomisz Lajos* népfőlkeli és *Bakay Jenő* tart. egészségügyi hadapród. A 2 dik osztályu ezüst vitézségi érmet újlag megkapta: *Varga János* tizedes, a 2. osztályu ezüst vitézségi érmet az ellenség előtt elesett *Vaculesjak János* honvéd, továbbá *Farkas Károly* szakaszvezető, *Csizmár Gábor* honvéd, *Mede József* tizedes, *Novodovszky György* és *Doldisán Péter* tizedesek, *Tózsér Gábor*, *Csurya János*, *Haas Pál*, *Labat János* őrzetők, *Fabó György* tizedes, *Gegeny Imre*, *Bandrovink István* tizedesek, *Kósa János* címzetes tizedes, *Takács József* tizedes, *Zara István* tizedes, *Muste Ferencz* honvéd, *Valad János*, *Vaskov István* népfőlkeli, *Hangonyi Béla*, *Pásztor János* honvédek, *Várady József* őrzetők, *Lantos Lajos* honvéd, *Megyesi Sándor* honvéd, *Denyakovics Pál*, *Pancsik János*, *Alács Pál*, *Koncz Lajos*, *Jakus József*, *Macskó Pál* honvédek, *Littkey László* tart. zászlós, *Szilágyi Sándor* őrzetők, *Vitálisz Béla* tart. hadnagy, az ellenség előtt elesett *Csoma Pál* népf. hadapród, továbbá *Bódy Emil* Béla tart. hadapródjelölt, *Hegedüs János* tizedes, *Rissányi József* tart. hadapród, *Kis Zoltán* népf. zászlós, *Harák András*, *Róka A. Balázs*, *Kacsányi Márton* népfőlkeli és *Lemancsik János* tart. tizedes. — *Adományoztatott ezenkívül a bronz vitézségi érem:* *Makovinyi Pál* szakaszvezetőnek, *Kónya László* honvédnek, *Hajdú István* népfőlkeli szakaszvezetőnek, *Romarcsik Ede*, *Kovács József*, *Badinka János*, *R-csicza Mihály* népfőlkeli, *Danyi Béla*, *Micsinyi József* népfőlkeli tizedeseknek, *Simon Agoston* póttartalékos honvédnek, *Lentovszky Béla* Barna tartalékos őrzetőknek, *Weizner István* népfőlkeli hadapródjelöltnek. *Kiszely János* tartalékos szakaszvezetőnek, *Vajda András* népfőlkeli, *Nagy József*, *Holubcsik József* népfőlkeli őrzetőknek, *Fodor András* tartalékos szakaszvezetőnek, *Nigrini István* népfőlkeli, *Nagy József* honvédnek, *Leichtag Sándor* őrzetőknek, *Farsang János*, *Zsemberi János* tartalékos honvédeknek, *Gyurics János* honvédnek, *Lőrincz József* tartalékos honvédnek, *Hekli József* honvédnek, *Dobijasz János* tartalékos honvédnek, *Schwartz Gyula* honvédnek, *Wagner*

József, *Benyó Pál* népfőlkeli, *Orosz Lajos* és *Mucsucska László* tartalékos honvédeknek, a 16. honvéd gyalozredben.

Halálozások. Általános részvétet keltett *Kálniczky Endre* putnoki ref. lelkésznek, ki a szabadságharcban mint honvédhadnagy védelmezte hazáját, e hó 2 án 86 éves korában hosszabb betegség után bekövetkezett halála. — Az elhunyt a ref. egyházi kárnak kiváló tagja volt s mint megyebizottsági és városi képviselő-testületi tag élénk részt vett Gömörkishontvármegye és Putnok város közéletében s lakóhelyén, társadalmi téren nagy népszerűségnek örvendett. A putnoki függetlenségi párt elnöke volt. E hó 4-én a putnoki ref. templomban tartott gyászszertartásán *Iván József* rimaszombati segédlelkész magasan szárnyaló imája után *Juhász László* hanvai lelkész nagyhatású beszédben esetele a vesztéseget, mely a *Kálniczky Endre* halálával a ref. egyházat és Putnok városát érte. A szertartás ünnepélyességét emelték a sárospataki főiskolai énekhar *Győr Imre* énekező vezetője alatt előadott énekszámok. — A temetőben *Doktor Dezső* putnoki káplán megható imában bucsuztatta el az elhunytat, kinek emléke feledhetetlen lesz a putnokiak előtt. A temetésen gróf *Serényi Béla* és *Putnoky Mór* országgyűlési képviselők, a gömöri ref. lelkészek legnagyobb része és Putnok egész értelmisége jelen volt. — A *Kálniczky Endre* halálát leányai: *Irma*, özv. *Lehotzky Istvánné* gyermekeivel; *Vilma*, özv. *Palecsky Lajosné* és nagyszámú rokonság gyászolja. — A gyászról a putnoki ref. egyház presbyteriuma a maga és az egyház közönsége nevében külön gyászjelentést adott ki.

Vancsák János Rozsnyó város nyugalomba vonult gazdasági tanácsosa folyó hó 2 án 82 éves korában — aggróni végegyengülés következtében — Rozsnyón elhunyt. A hosszú, munkás életet közbeesülés mellett töltötte s Rozsnyó városának hűséges tisztviselője volt, kinek elhunytá színté részvétet keltett. Leánya: *Vancsák Mariska* és kiterjedt rokonság gyászolja az elhunytat, kinek hűlt tetemeit folyó hó 4-én nagy részvét mellett helyezték örök nyugalomra Rozsnyón.

Elhunyt katona. A 80. gyalozrednél folyó hó 2 án *Margulics J.* 22 éves népfőlkeli, bródyi születésű, berlini lakos meghalt. Temetése folyó hó 4-én ment végbe katonai dísszel a közkörház halottas házából.

Gömör az erdélyi menekültekért. A vármegyébe az elmúlt hét folyamán is érkeztek menekültek és pedig Nyustyára 146, ezekkel összesen körülbelül 470 menekült van most Gömörben. A menekültek ellátása és segélye a legszélesebb körűtekintéssel és gondnal folyik s közigazgatási hatóságaink igaz lelkesedéssel és szívvel intézik a szomorú sorsu emberek dolgait. Mult számunkban említettük, hogy a menekültek ügyeinek központi intézését dr. *Söldos Béla* várm. másodfőjegyző intézi, aki mellé e héten egy kisegítő munkaerő osztatot: dr. *Fazekas Miklós* székelykereszturi menekült ügyvéd személyében. E héten a következő adományokat vette át a bizottság: *Putnoki Hungária gőzmalom* 1000 korona, *Szécsi Oszkár* a „Gömör Kishont” utján 17 korona és *Steiner Félixné* 10 korona.

Közigazgatási hírek. *Kubinyi Zo'tán* vármegyei árvaszéki ülők betegsége folytán két havi szabadságot kapott az alispántól. — A negyedéves scontró úgy az alispáni hivatalban, mint az árvaszéknél megtartatván, konstatalható, hogy mindkét helyen a kevés számú munkaerő egyszerű kötelességtudással végezte teendőit s igen kevés restancia maradt a vármegyeházai íróasztalokon.

Adótárgyalás. A 20000 koronát meghaladó évi jövedelemmel bírók hadiadójának 1916. évre való megállapítására kiküldött bizottság dr. *Radvánszky György* es. és királyi kamarás elnöklésével folyó hó 4-én délelőtt kezdte meg működését a vármegyeház kistermében. A kincstár előadója *Tóth Mihály* pénzügyi tanácsos pénzügyigazgató helyettes.

A pénzügyigazgatóság ideiglenes áthelyezése. Az itteni kir. pénzügyigazgatóság az érdekeltek tájékoztatására közli, hogy a csikszeredai m. kir. pénzügyigazgatóság Török-szentmiklósról Debreczenbe tette át székhelyét és itt a debreczeni m. kir. pénzügyigazgatósági

épületben működését folyó évi szeptember hó 24-én megkezdte. — Ugyancsak ide helyeztetett át a mellé rendelt számvevőség, a csikszeredai és gyergyószentmiklósi m. kir. adóhivatal és működésüket fentirt napon megkezdették.

Jótevényezélu estély Tiszolczon. A 80 ik gyalozred üdülő osztálya *Bilek Örnagy*, dr. *Progulsky* főorvos és *Kowalsky* hadnagy védnöksége alatt ma, 8-án a színház helyiségében a háboruban elesettek özvegyei és árvái s az ezred rokkantjai alapja javára változatos műsorral estélyt rendez. Kár, hogy a meghívót csak német nyelven nyomtatták; a sok műélvezetet ígérő estély műsorát, tekintettel az itteni viszonyokra, magyar nyelven is kellett volna adni. A rendezőség élén *Grünfeld M.* hadapródjelölt áll s az estélyen közreműködik a katonai zenekar is, továbbá *Grünmann Aranka*, *Krawczuk* őrmester, *Anderle* szakaszvezető, *Stepanek* őrmester, *Jaworski E. urnó*, *Schulcz* szakaszvezető, a kitűnő hegedűs, továbbá *Herter* káplár, *Stecyk*, *Werner*, *Dobos* és *Kycka Olga* kisasszonyok, *Monastyrskyj urnó* stb. Belépti díj: 2, 5 és 1 korona. Önkéntes adományokat köszönettel fogadnak.

A községi és körjegyző nyugdíjkezelő választmány e hó 7-én d. e. 10 órakor *Lukács Géza* alispán elnöklete alatt ülést tartott, amelyen több folyó ügyet intéztek el.

Menekülő erdélyi tanitók valamint óvónők figyelmébe. Felhívom a tankerületem területén tartózkodó összes menekült tanitókat, óvónöket, hogy tartózkodási helyüket és tartózkodási helyükben utóbb beállott változásokat közvetlenül a vallás és közoktatásügyi miniszteriumnak és ezenfelül tanfelügyelőjüknek jelentsék be. Azok a tanitók, akik saját tanfelügyelőik tartózkodási helyét esetleg nem tudják, jelentésüket nálam is megtehetik. — Ugy a miniszteriumhoz, mint a tanfelügyelőhöz egyidejűleg teendő írásos jelentésnek tartalmaznia kell, hogy az óvónő, illetve tanító: a) honnét, milyen jellegű iskolától és mikor távozott; b) kinek a felhívására távozott; c) hatóságilag mely község jelöltetett ki tartózkodási helyéül; d) hová távozott és hol tartózkodik (pontos lakezim); e) kimutatandó vallása és családi állapota is (nőtlen, hajadon, nős, gyermekek vagy más családtagok száma, a gyermekeknél, hogy milyen iskolába járnak.) — Ha valaki nem arra a helyre távoznék, melyet neki hatóságilag kijelöltek, hanem valamely más községben tartózkodik, ezt indokolni tartozik. — Felhívom az érdekeltek figyelmét arra, hogy csak azok számíthatnak illetményeik pontos kiutalására, akik a fent előirt bejelentést megteszik. Ezt tehát saját érdekében senki se mulassza el. Rimaszombat, 1916. szeptember 27.

Bihary, vez. kir. s. tanfelügyelő.

Megnyitási ünnep. Október hó 2-án tartották a helybeli főgimnázium megnyitási ünnepét. Délelőtt 9 órakor a tanulók, szülők és édesklődők bevonultak az intézet tornacsarnokába s ott a szózat éneklése után *Czinke István* ref. esperes, vallásanár tartott kenetteljes, megnyitó imádságot, utánna *Loysch Ödön* igazgató megnyitó beszéde következt, amelyben ékes, szónoki stílus körűtekintve a világeseményeken, buzdította az ifjúságot kitartó munkára. A Hymnus éneklése zárta be a megnyitót.

Ugyanakkor volt a helybeli állami polgári leányiskola megnyitási ünnepsége is.

„Lányok staniolt adjatok.” *Lukács Margitka* ezen nemes irányzatú gyűjtéséhez e héten dr. *Söldos Béláné* egy 550 grammos „ezüstgolyóval” járult hozzá. *Lukács Margitka* itt köszöni meg a kedves adományt.

Telefon a nagyőrcei járásban. *Lukács Géza* alispán előterjesztése folytán elbátározta a vármegyei közgyűlés, hogy az egész vármegye területén kiépíteti a telefonhálózatot s felhívta azokat a főszolgabírákat, akiknek járásaiban a telefon bevezetve nincsen, hogy a tervet dolgoztassák ki s a szükséges előkészületeket tegyék meg. *Kuna Aurél* jolsvai főszolgabíró, aki úgy is mint kitűnő tisztviselő s úgy is mint a járása érdekeinek hathatós előmozdítója, az első között járt e tekintetben is s megkeresésére a kassai posta- és távirtdaigazgatóság már ki is dolgozta a jolsvai járás telefonhálózatának tervét, mely szerint a kiépítéshez 11000 korona hozzájárulást kell az érdekeltségnek biz-

tosítani. Az érdekeltséggel való tárgyalások folyamatra tettek s minden remény meg lehet ahhoz, hogy az kedvező eredményre fog vezetni.

Jótekonyczélú előadás az erdélyi menekültek részére. E hó 5 én rendkívül érdekes és tanulságos előadást rendezett az Apolló helyiségében dr. Barcza Ferencz neves turista, a harcztéren többször megsebesült si oktató m. kir. honvéd hadnagy, a rimaszombati egy. prot. főgimnázium egykori jeles növendéke. Gyönyörű képekben mutatta be a filmen a téli Tátra hóborította bérceit és a múlt évben rendezett katonai si oktató tanfolyam rendkívül tiszta és élethű felvételeit. Hallgatóságával megismertette a magas hegységben télen előforduló terepnehézségeket, a hólavina veszélyeket és az ezek leküzdésére szolgáló si élések katonai és hadászati szempontból is rendkívüli fontosságát. A hosszú filmekben, amelyek a modern filmtechnika valóságos remekei, álmokképszerűen bontakoztak ki a behavazott tátracsucsok, a tiri alpok, a köngispitze bércei, a kelő nap sugarai, majd a hóvihár által befehéretett lejtőin gyakorlatozó katonai si osztagokkal. Gyönyörködve néztük derék katonáink bámulatos ügyes gyors lesiklásait és kiváló teljesítményeit a sziklamászás terén s a vezetők között több helyen a rendezőt is felismertük. Délután a főgimnázium ifjusága és a polgári leányiskola növendékei részére tartott dr. Barcza előadást, amelyen az egész tanári testület is megjelent. Az esti előadáson előkelő közönség jelent meg, melynek soraiban ott láttuk *Kubinyi Géza* főispánt, *Lukács Gézánét*, dr. *Kovács László* polgármestert nevével, *Konrád* alezredest, a jelenlegi helyőrségi parancsnokot nevével és az egész tisztikarral. A két előadáson összesen 237 K 40 fillér folyt be az erdélyi menekültek javára. Megemlítendőnek tartjuk, hogy a helyiséget *Schweitzer* Rezső ingyen engedte át és *Bohó Friczi* Lajos zenekara díjtalanul kísérte az előadást szebbnél-szebb nótákkal.

Katonazenés jótekonyczélú sétatangversenyek. Szeptember hó 24 én és október hó 2 án, daczára a hűvösre fordult időjárásnak, még meg lettek tartva a Széchenyikertben a hadi jótekonysági sétatangversenyek. Azt hisszük, hogy a városkertben már ez idén utoljára gyönyörködött a tekintélyes számú sétáló közönség a cs. és kir. 80 ik gyalogezred zenekarának hangversenyében; reméljük azonban, hogy fog alkalmat találni az ezred derék parancsnoka: *Nechvatal* János ezredes, hogy a jótekonyczél érdekében bent a városban is minél gyakrabban legyen részünk a magas színvonalon álló katonazenekar hangversenyében gyönyörködni. — A jótekonysági urnánál szeptember hó 24 én *Kohut Sári*, *Zsuffa Böske*, *Schweitzer Margit* és *Veres Böske*. — Október hó 2 án *Lenner Ilonka*, *Jakovetz Ilonka*, *Czibur Emmike* és *Róth Margit* urhölgyek buzgólkodtak. — A két hangversenyen összesen 63 kor. 30 fillér folyt be a 10 filléres belépődíjából, amely összeget dr. *Institóris* Endre tiszti ügyész a városi pénztárba helyezte el gyümölcsözés végett.

A tuberkulózis és az ellene való védekezés. A világháborúval kapcsolatosan egyre többen foglalkoznak a tüdővész nagyarányu elterjedésének jelentőségével és a védekezés fontosságával. Dr. *Friedrich* Vilmos egyetemi magántanár, főorvos a fenti címmel érdekes tanulmányban foglalkozik a tüdővész ellen való védekezésnek problémájával és könnyen érthető módon magyarázza meg a tüdővész terjedésének okait és a védekezés leghatható sabb eszközeit. Mindenképen figyelemreméltó a két ives tanulmány s helyes dolog volna, ha az arra illetékes hatóságok arról gondoskodnának, hogy a nép körében minél nagyobb körben elterjedjen. Kapható a „Népszava” könyvkereskedésében (VII., Erzsébet-körut 35.), valamint minden könyvkereskedésben, ára 24 fillér.

Választmányi ülés. A Polgári Olvasókör védnöksége alatt álló temetkező egyesület választmánya múlt vasárnap id. *Rábely* Miklós elnöklésével ülést tartott, melyen új tagokat vettek fel.

Betörés. Csütörtökről péntekre virradó éjjel ismeretlen tettesek betörték *Senka* Mariska kézimunka üzletébe s onnan 352 korona készpénzt elvittek, a betörés a kapubejárat mellett történt az üzletbe, a tettesek után erőlyesen

nyomoz a rendőrség. — Valószínűleg a kaput nyitva találta a tettes és épen ezen alkalomból *időszerűnek tartanánk, ha a rendőrség szigorú rendeletet adna ki, hogy a kapuk 9 órakor bezárassanak.* — Itt említjük meg, hogy a múlt héten a Tópart-utcában is betörték *Judovics* szódás és szatócsüzlettulajdonoshoz s míg ő a templomban ájtatoskodott, a gaz betörők pénzt és értéktárgyakat emeltek el az üzletből és lakásból. Közbiztonságunk érdekében jó lenne talán nagyobb csendőri segítséget kérni!

Köszönetkifejezés. Özv. *Hámos* Aladárné sz. báró *Vay* Mariska, néh. férje 64-ik születésnapjának emlékeztetere (október 7.) 50 koronát adott át *Lukács* Gézáné alispánnénak a Gömörvármegyei Fehér-Kereszt Egyesület céljaira. A nemeslelkű uriaszony ezen ismételt tapasztalt meleg pártfogását ezúton köszöni meg hálattal az egyesület elnöksége.

Halálos fadöntés. Málé község határában lévő erdőszegben orosz foglyok fadöntéssel foglalkoztak s folyó hó 2 án egy ilyen fa ledöntése közben *Kucsera* József máléi lakosra dőlt a fa s ezt agyonütötte. Gondatlanságról lévén szó, a csendőrség az esetet jelentette a bíróságnál s a kir. ügyészségnél, mely a nyomozást elrendelte.

Sérülés a bányában. A csomateki kőbánya drótkötélpályájánál folyó hó 2-ikán csaknem végzetes baleset történt. *Molnár* Imre 50 éves bányamunkás az ugynevezett csúzda alatt várta a kő leeresztését s figyelmeztette a fert dolgozó munkásokat, hogy vigyázzanak a kő öntésénél. *Kovács* József azonban valószínűleg nem hallotta a figyelmeztetést s a lent álló Molnárra öntötte a követ, ki eszméletlenül összeesett és súlyos sérüléseket szenvedett, melyek-kezelés céljából másnap a közpórházba. — A vizsgálat megindult.

A losonczyi áldozatkészség szobrára a következő adományok folytak be az alispánhoz: a vármegye adománya 500, tornaljai főszolgabíró gyűjtése 338 81, rozsnyói polgármester gyűjtése 50, feledi főszolgabíró gyűjtése 400 55, nyustyai főszolgabíró gyűjtése 298 86, jolsvai polgármester gyűjtése 136 80, dobsinai polgármester gyűjtése 23, rimaszombati polgármester gyűjtése 44, nándorvölgyi főszolgabíró gyűjtése 152 40, jolsvai főszolgabíró gyűjtése 583 27, putnoki főszolgabíró gyűjtése 111 60, ratkói főszolgabíró gyűjtése 90 60, rozsnyói főszolgabíró gyűjtése 144 14 korona.

Adomány. *Steiner* Félixné urnő 10 koronát adományozott az izr. nőegyletnek, mely nemesszívü adományt hálás köszönettel nyugtázza az Elnökség.

Nyugtázás. A „Vörös kereszt” egyesület céljaira ujabban vettük és hálás köszönettel nyugtázzuk a következő szives adományokat:

Pénzbeliek: *Molnár* Gyula örmester 20 kor. *Steiner* Félixné 10 kor. Özv. járdánházi *Csomós* Tamásné 10 korona.

Természetben: *Bódi* Istvánné Rimapálfala 10 drb tojás. *Csizi* Barnáné Sajólénártfala 2 liter tej, 6 drb tojás. *Kovács* Boldizsár Guszóna 63 kgr. burgonya. Az elnökség.

CSARNOK.

Próbálj meg nagy Isten.

Örök igazság: nagy Isten, kinek
Kegyed esőt ad a rög vetésinek,
Vagy ha okkal rá a szemöldököd
Haragra vonod a világ felett,
Megindul a föld s felhorgadt sebén
Elmerül ország... s nincs a földtekén,
Ki elhagyhatná intő kezdetet,
Méltó haraggal ha félre lököd!

Fordítsd derűvel arcodat felénk,
Kik „multat, jövőt” rég megszenvedénk
És megérdemelt ostorod alatt
Görnyedtünk annyi századokon át,
Mig pártos ügyek s idegen hadak
Táboroztak a Kárpátok alatt
S egy temetővé tették a hazát,
Mire az inség sós könnye szakadt.

Oh, már ezután másként lesz minden;
A bünt kiverjük ostorral innen.

S jók leszünk újra, mint hajdan, mikor
A nagy királyok nagy századában

Jók lettünk s világtentartó erő,
Kit ha az ármány bajra hit elő
Még mértük karunk' ezerrel százan:
Erünkben most az ősök vére forr.

Láttad a hitet s elszánást, melyet
Igazságában érzett a nemzet.
Ez erényünkért oh, Uram, látod,
Megérdemeljük, hogy fegyverünkre
Fényt árasz alá s karunkba erőt,
Hogy százan állva bár ezer előtt
Meg ne rezdüljön két szemünk tükre
S ne lássa ellen ezt az országot.

Hisz e hont külön alkottad nekünk
S szerthet-e úgy, mint mi szeretünk
Hazát a világ bármelyik népe!
Kerted ez a hon s rózsakertedet
Nem hagyhatod, hogy oktalan hordák
Habos lovai végig tapossák
S tort üljön fent a hármas bércz felett
Az új czézárook régi önkénye!

De ha kishitük lennénk oh, Uram,
Próbálj meg minket szomorú bánan,
Hogy megjavuljunk s a honi rögöt
Szeressük százszor, ezerszer jobban
S védjük szent, dicső önkívületben,
Mig meg nem törik mindenha ellen,
Mig egy utolsó honfi szív dobban
Vagy új napod gyúl felleged mögött.

Telek A. Sándor.

Csak utánam jertek...

Újúl a harci zaj: víg diadal ének.
Új rohamra mennek a magyar honvédek.
E magyar vezényszó tölt be ezer lelket:
Jó magyar testvérek csak utánam jertek!...

És mennek előre a magyar honvédek;
Fesztes tartásúak s töpörödött vének,
S közöttük olyan is, ki elébb volt gyermek.
— Jó magyar testvérek csak utánam jertek!

Délceleg magyar vezér megy az ezred előtt
Ellenség sorából sokat gázolt, lelőtt.
Ő is kapott sebet, ez még be sem hegedt...
— Jó magyar testvérek csak utánam jertek!

Mint ha villám szökik peremén az égnek:
Az éj sötétjében ágyútűzek égnek,
Egy-egy lövedéke füstfelleget kerget...
— Jó magyar testvérek csak utánam jertek!

Golyó-zápor esik mindenütt a tájra,
Ki kel a medréből vérfolyamnak árja.
Elönt barázdákat, termőföldet, berket...
— Jó magyar testvérek, csak utánam jertek!

Golyót kap sok honvéd s honvédek vezére,
De a hős csatának ezért még nincs vége,
Vérző sebeikre nagy fájdalom gerjed...
— Jó magyar testvérek, csak utánam jertek!

Nem messze tetején egy magas hegyláncznak
Ellenség hadai háromsorban állnak,
Nehéz ágyúk lövik széjjel a hegynyerget...
— Jó magyar testvérek, csak utánam jertek!

Ellenség tüzében magyar szurony izzik,
De a magyar honvéd erejébe bizik.
Halál azokra, kik szembe állni mernek...
— Jó magyar testvérek, csak utánam jertek!

Fut az ellenség a hős magyarok elől,
De már rajtuk ütnek, ott is, kelet felől.
Megértették szavát ügyes harci jelnek:
Jó magyar testvérek jertek, ti is jertek!

Mig nem érnek mögé egy magas földvárnak;
Ellenséges hadak, addig meg sem állnak.
De hallja vezérük, magyar vezér szavát,
Leinti seregét és megadja magát.

Nem dörren az ágyú, csöndes a csatatér.
Térdre esik össze, a hős magyar vezér.
Tikkadt erejében nincs vére, mi folya,
Vég búcsú szavait akadozva mondja:

„Védjétek e hazát!... jó magyar testvérek,
E földek, ahová megpihenni tértek,
Életetek árán ha csatákat nyertek...
Jó magyar testvérek... csak utánam jertek!”

Még utolsó szava: a jó Isten áldjon!...
Szövődik elébe színes örök álom,
Selymes szövétnekén disz lobogók lengnek...
— Jó magyar testvérek, csak utánam jertek!

Nagy Bertalan.

Közgazdaság.

Elrendelte az alispán a requirálást.

Amint legutóbbi számunkban hozzátételen jeleztük, a buza, rozs, kétszeres, árpa és zab requirálása a vármegyében elrendeltetett.

Lukács Géza alispán ezen tárgyban intézkedő hirdetménye ez év szeptember hó 30 án kelt, 14636—1916. számot visel s a requirálás megkezdésének határidejéül *október hó 10-ét állapítja meg.*

Ezen rendelkezésből kifolyólag köteles minden termelő a birtokában (őrizetében) lévő buza, rozs-, kétszeres-, árpa- és zabkészletét az igénybevétel tárgyában eljáró hatóság (tőszolgabíró, polgármester) utasítása szerint a hatóság előtt feltárni és a készletnek a saját házi és gazdasági szükségletét meghaladó feleslegét a hatóság utasítása szerint a hatóság megjelölt kiküldöttjének közölcélre átadni, illetve az illető körzetre kijelölt bizományosnak beszolgáltatni. — Az igénybe vett felesleggel a termelő nem rendelkezhetik, azt fel nem használhatja, fel nem őrléteheti, fel nem etetheti, fel nem dolgozhatja, el nem idegenítheti, sem azon másnak jogot nem engedhet.

Az igénybevétel nem akadályozza a termelőt abban, hogy a birtokában lévő azokat a készleteket, amelyeket még az igénybevétel tárgyában kibocsátott jelen felhívás előtt vásárlásra jogosultnak eladott, a vevőnek kiszolgáltassa, feltéve, hogy az eladás tényét és a vásárlás jogszerűségét a hatóság megállapítja.

Az igénybe vett termények átvételének foganatosítására egyfelől a hatóság megbízottjából, másfelől a Haditermény r.t. megbízottjaiból alakított szerv szolgál.

A Haditermény r.t. bizományosainak körzeti beosztása a következő: Rimaszombat város területére: Minkusz Antal Losoncz; — Jolsva és Nagyrőcze városokra: Löwy Adolf Losoncz; — Rozsnyó és Dobsina városokra: Magyar Általános Hitelbank Budapest; — a feledei, tornaljai és rozsnyói járásokra: Magyar Általános Hitelbank Budapest; — a garamvölgyi, nagyrőczei és ratkói járásokra: Löwy Adolf Losoncz; — a rimaszombati járásra: Minkusz Antal Losoncz; — a putnoki járásra: Hungária Bank r.t. Budapest. — Ezen bizományosok kötelesek a maguk részéről annyi megbízottat állítani, amennyi arra szükséges, hogy a *requirálási eljárás vármegyékben folyó évi november hó 1-éig befejezve legyen.*

A requisitiónak községről-községre, tanyáról-tanyára és házról házra járás útján kell végbe menni. A házi szükségletet és gazdasági szükségletet mindenütt vissza kell hagyni.

Miután a termények igénybevétele elrendeltetett, folyó évi *október hó 10-től kezdődőleg a vásárlási jogosultság és vásárlási igazolványok hatályukat veszítik.*

Ezután a súlyos büntetésekről szól, amelyek a feleslegeket eltitkoló egyénekre várnak.

Csikóárverés Rimaszombatban. E hó 1-én, az elmúlt vasárnap árverés alá került 118 darab harcztéren ellett fél éves csikó a rimaszombati vásártéren. Az árverést dr. Fekete Tibor főispáni titkár végezte a főispán megbízása folytán. Rajta kívül résztvettek a bizottságban Szentiványi Árpád orsz. képviselő, mint a vármegyei lótenyésztő bizottság elnöke, Fodor Jenő gazdasági egyesületi titkár, Kertész Lajos törvényhatósági főállatorvos és Szentmiklóssy László rendőrkapitány. Az árverésen igen sok gazda vett részt s a 120 koronás kikiáltási áron felül keltek el átlagban a csikók. — Ma vasárnap d. e. 10 órakor ismét csikóárverés lesz a rimaszombati vásártéren s ez alkalommal 47 csikó kerül árverés alá 60 koronás kikiáltási ár mellett.

Kiviteli engedély szarvasmarhára. A hivatalos lap rendeletet közöl, a melynek értelmében a miniszterium további intézkedésig szarvasmarhát (borjakat és bivalyokat is ideértve) akár élő, akár leölt állapotban a magyar szent korona országaiból az osztrák birodalmi tanácsban képviselt királyságok és országok területére kivinni csak a magyar kir. földművelésügyi miniszter engedélyével szabad.

A gazdák korpaellátása biztosítva van. Az elmúlt gazdasági évben hónapokon keresztül igen erős korpahiány uralkodott vármegyénkben és emellett a gazdák és állattartók csak nehezen és hosszabb várakozás után juthattak korpaszükségletükhöz. Ennek a hiánynak és az azzal kapcsolatos ellátási nehézségeknek az volt az oka, hogy a hadvezetőség a takarmányozás főidőszakában egyszerre igen jelentékeny korpamennyiségeket vont el a malmoktól és a polgári szükséglet kielégítése csak a katonaság igényének biztosítása után kerülhetett sorra. Hogy ez a fennakadás a folyó kampányban elkerülhető legyen, a hadvezetőség részére igényelt korpamennyiségeket a malmok az idei őrlési időny első szakában, a midőn tudniillik igen nevezetes gabonamennyiségek kerültek feldolgozásra, már teljes egészükben kiutalták, úgy hogy a további őrlésekből származó összes korpamennyiségek állandóan a gazdák rendelkezésére fognak állani. Hogy azonban az ellátás arányos és a szükségletnek megfelelő legyen, intézkedés történt, hogy a gazdasági felügyelő az utalványokat csak a gazdák egy havi szükségletének arányában állítsa ki.

Egy lóra egy évre csak öt métermázsza zab juthat. Ghillányi Imre báró, földművelésügyi miniszter leiratot intézett a törvényhatóságokhoz, amelyben közli, hogy tudomása szerint egyes városokban a gazdasági szükséglet megállapításánál nem járnak el a kellő körültekintéssel és erélylyel s különösen pedig az állatállomány szükségletének megállapítása és engedélyezése körül a legutóbbi rendeletben is lefektetett takarékosági rendszabályokat teljesen figyelmen kívül hagyják. A miniszter elrendelte, hogy egész esztendő tartamára szóló adagszámítások kerülendők és azok csak a legritkább esetekben s csak ott engedélyezhetők, ahol az elmúlt évben is tényleg etettek erőtakarmányt. Egy lóra azonban még ebben az esetben sem engedélyezhető öt métermázsánál magasabb évi adagmennyiség; szarvasmarha ellátására csak különösen indokolt kivételes esetekben engedélyezi, juh- és kecskeállomány részére takarmányabrak nem engedélyezhető.

A tarhonya maximálása. A múlt napokban megjelent egy kormányrendelet, mely a tarhonya előállítását szabályozza s a legmagasabb árat métermázsánként 100 koronában állapítja meg. Tekintettel arra, hogy a tarhonya ma 4 koronán felüli áron van forgalomban, előreláthatólag megszűnik a tarhonya készítése, ami valószínűleg intencziója is a rendeletnek, mert a kenyér biztosítása végett van szükség a lisztre.

Kávészerzési utalványok. A miskolci Kereskedelmi és Iparkamara közli az érdekelte czégekkel, hogy belföldi forgalomban 50 kg-on felüli tételek csak a kávéközpont által kiadott utalványok alapján szerezhethők be. Az 50 kg-nál kisebb tételekre szállítási igazolványok szintén csak utalvány alapján fognak kiadni. Nyomatványok a Kávéközpontnál kaphatók.

Kiadó lakás

Rákóczy-utca 18. szám alatt egy magános udvar — üzlethelyiség és lakással — november hó 1-ére bérbe kiadó. — Értekezni lehet: özv. Mindszenty Bertalannal.

Ajánlkozás.

Egy 26 éves, munkaképes, rokkant katonára, volt kereskedő, raktárnoki vagy ehhez hasonló állást keres. — Czim? megtudható e lap kiadóhivatalában. 23

Árlejtési hirdetmény.

15552—1916. sz. — A vármegyei központi irodákban az 1917. évre szükséges papírosneműeknek, irodaszereknek, továbbá a vmegyei szolgaszemélyzet 1917. évre szükséges s kizárólag hazai iparcikkekből előállítandó s a vármegyei várnagy, illetve irodaigazgató irodájában a hivatalos órák alatt megtekinthető minőségű és megjelölt mennyiségű

papírneműek,

irodaszerek és

ruhailletményeknek

zárt ajánlat, esetleg pedig alku egyezmény útján való beszerzésére határidőül folyó évi **október hó 16-ik napjának délelőtti 10 óráját** a vármegyei székház kisebb tanácskozási termébe ezenel kitűzöm;

felhívom mindazokat, kik a fentebb megjelölt cikkek szállítására vállalkozni óhajtanak, hogy a kitűzött határidőig szabályszerűen felbélyegzett s 10% óvadéki összeggel ellátott írásbeli zárt ajánlatokat az alispáni hivatalnál annyival inkább adják be, mert a kitűzött időn túl, elkésve beadott ajánlatok a tárgyalásnál figyelembe vétetni nem fognak.

Rimaszombat, 1916. október 1.

Lukács, alispán.

Tanulónak

egy jobb házból való fiu felvétetik

Róth Géza vaskereskedésében R.-szombat.

Gazdatiszt,

nős vagy nőtelen, hadmentes, ki földművesiskolai vagy gazdasági altisztképző bizonyítvánnyal rendelkezik **azonnal alkalmazást nyer.**

Ugyancsak egy

erdőkerülő,

ki a jó faragó- és ács munkát is érti, **azonnal felfogadtatik.** Előnyben részesül **erdélyi székely menekült,** hadmentes, családos egyén. — Ajánlatok: bizonyítványmásolatokkal, egy a fizetési igény közlésével **Fáy Árpád** földbirtokos címére **Licze-Gicze** (Gömör.) küldendők. 1—3

Hirdetéseket

e lap részére elfogad

a kiadóhivatal

Tompa-utca 10. és

Ifj. RÁBELY MIKLÓS

könyv- és papirkereskedő

Deák Ferencz-u. 20. sz.